

Hans och Greta

Bröderna Grimm

I utkanten av en stor skog bodde en gång en fattig vedhuggare med sin fru och sina två barn. Pojken hette Hans och flickan hette Greta. Pappans arbete gav inte så mycket betalt och ett år när det varit missväxt blev maten så dyr att han inte hade råd att köpa mat till sin familj. På natten kunde han inte sova utan försökte komma på vad han skulle ta sig till. Han stönade och sa till sin fru: "Vad skall det bli av oss? Hur skall vi kunna ge barnen mat, när vi inte ens har till oss själva."

"Jag vet vad vi skall göra." svarade kvinnan, "Tidigt i morgon bitti tar vi med barnen ut i skogen, där den är som tätast. Där tänder vi en brasa för dem, ger dem var sitt bröd och går sedan till våra arbeten och lämnar dem kvar ensamma. De kommer inte att hitta hem igen och då behöver vi bara mat till oss två."

"Nej!", utropade mannen, "Det vill jag inte göra." Hur skulle jag kunna lämna mina stackars barn i skogen? De vilda djuren skulle komma och slita dem i stycken."

"Din idiot!" sa hon, "I så fall måste vi alla dö av hunger. Då kan du lika gärna bygga våra kistor." Hon lämnade honom inte i fred, förrän han till slut gav efter. "Men jag tycker väldigt synd om de stackars barnen", sa mannen. De två barnen hade inte heller sovit eftersom de varit så hungriga och hade hört allt vad deras styvmamma hade sagt till deras pappa. Greta grät förtvivlat och sa till Hans: "Nu är det slut med oss." "Var tyst, Greta", sa Hans, "oroa dig inte, jag skall nog komma på något."

När de gamla hade somnat, steg han upp, tog på sig sin jacka, öppnade dörren och smög ut. Månen sken och de vita kiselstenarna, som låg framför huset glittrade som silverpengar. Hans stoppade sin jackas fickor fulla med de vita stenarna, sedan gick han tillbaka och sa till Greta: "Lita på mig, lilla syster, och sov lugnt, Gud kommer inte att överge oss." Sedan lade han sig i sin säng igen.

I gryningen, innan solen gått upp, kom styvmodern in och väckte barnen och sa: "Stå upp era slöfockar! Vi skall gå in i skogen för att hämta ved." Hon gav en liten bit bröd till dem var och sa: "Här får ni till er middag, men ät ingenting innan dess för ni får inget annat." Greta stoppade brödet innanför förklädet, eftersom Hans hade sina fickor fulla med stenar. Sedan gick de tillsammans in i skogen. När de gått en kort stund, stannade Hans och tittade tillbaka mot huset. Så gjorde han gång på gång.

"Hans, vad är det du tittar efter?" sa fadern, "Du kommer ju efter, glöm inte hur man använder benen."

"Jag tittar efter min vita katt, som sitter på taket och vill ta farväl av mig", sa Hans.

Kvinnan sa då: "Dumbom, det är inte din lilla katt, det är morgonsolen, som skiner på skorstenen". Hans hade emellertid inte tittat efter katten utan hade med jämna mellanrum tagit en sten ur fickan och lagt på vägen.

När de nått till skogens mitt, sa pappan: "Nu barn, saml ihop lite ved så skall jag tända en brasa till er, så att ni inte blir kalla." Hans och Greta samlade ihop kvistar till en brasa, hög som ett litet berg. Pappan tände brasan och när den brann för fullt sa styvmannen: "Lägg er nu ner och vila vid brasan. Vi går in i skogen och hämtar ved. När vi är klara kommer vi hit och hämtar er"

Hans och Greta satte sig vid brasan och vid middagstid åt de lite av sitt bröd. När de hörde ljud som lät som yxhugg trodde de att pappan var nära. Det var dock inte en yxa utan en avbruten gren som gungade i vinden och slog mot en stam. Så småningom föll de i sömn. När de vaknade hade det blivit mörkt. Greta började gråta och sa: "Hur skall vi hitta ut ur skogen nu?" Men Hans tröstade henne och sa: "Vänta bara lite tills månen börjar lysa, så skall vi nog hitta." Efter en stund lyste månen upp skogen. Hans tog då sin systers hand och följde de vita stenarna han lagt ut, som nu sken som silvermynt och visade dem vägen. De gick hela natten och i gryningen kom de till pappans hus. De knackade på dörren och när styvmamma öppnade dörren och såg Hans och Greta sa hon: "Era elaka barn, varför har ni sovit så länge i skogen? Vi trodde aldrig ni skulle komma tillbaka." Pappan gladdes däremot eftersom det hade gjort honom ont i hjärtat att lämna dem kvar ensamma. Inte långt därefter blev det återigen dåliga tider i landet och barnen hörde en kväll sin styvmamma säga till pappan: "All mat är slut igen, vi har en halv limpa kvar, det är allt. Barnen måste lämna oss, vi tar dem ännu längre in skogen så att de inte kan hitta tillbaka igen. Det finns inget annat sätt att

rädda oss själva!” Mannens hjärta var tungt och han tänkte: ”Det borde vara bättre att dela det sista brödet med barnen.” Styvmamman ville inte lyssna på honom utan förebrådde honom och skällde på honom. Den som säger A måste säga B och nu måste han göra som han gjorde förra gången.

Barnen hade varit vakna och hört hela samtalet. När de gamla hade somnat, steg Hans återigen upp och skulle gå ut och plocka stenar, men styvmodern hade låst dörren, så han kunde inte komma ut. Han tröstade ändå sin syster och sa: ”Gråt inte, Greta, sov lugnt, Gud kommer att hjälpa oss.”

Tidigt på morgonen kom styvmodern och tog barnen ur sina sängar. De fick sitt bröd men det var nu ännu mindre än det varit förra gången. På väg in i skogen smulade Hans sitt bröd i fickan och med jämna mellanrum stannade han till och kastade brödsulor på marken.

”Hans, varför stannar du och tittar dig omkring?” sa fadern, ”skynda på.” ”Jag tittar efter min lilla duva som sitter på taket och vill ta adjö med mig”, svarade Hans. ”Dumbom!” sa styvmamman, ”Det är ingen duva. Det är solen, som lyser på skorstenen.” Hans fortsatte emellertid att kasta smula efter smula på vägen.

Styvmamman ledde barnen ännu djupare in i skogen, till en plats, där de aldrig varit förut. Sedan gjordes åter en stor brasa och styvmamman sa: ”Bara sitt här, barn och när ni blir trötta kan ni sova en stund. Vi går in i skogen för att hugga ved och till kvällen när vi är klara, kommer vi och hämtar er.”

När det var dags för middag, delade Greta sin bit bröd med Hans, som hade spridit ut sitt bröd längs vägen. Så småningom föll de i sömn. Kvällen kom, men ingen kom för att hämta de stackars barnen. De vaknade inte förrän det var mörka natten. Hans tröstade Greta och sa: ”Vänta bara Greta tills månen lyser starkare så att vi ser de smulor jag lagt på vägen. De kommer att visa oss vägen hem.” När månen lyste upp den mörka natten gav de sig iväg, men de hittade inte några smulor. Alla de tusentals fåglar som fanns i skogen hade ätit upp varenda liten smula.

”Vi skall snart hitta vägen ut”, sa Hans till Greta. Men det gjorde de inte. De gick hela natten och hela nästa dag också men de hittade inte ut ur skogen. De blev väldigt hungriga eftersom de inte hade något att äta förutom några få bär som de hittade. De var nu så trötta att benen inte längre bar dem, så de lade sig ner under ett träd och somnade.

Det var nu tre dagar sedan de hade lämnat sin fars hus. De började gå igen, men de kom hela tiden allt djupare in i skogen. Om inte någon hjälp kom snart skulle de dö av hunger och utmattning. Vid middagstid såg de en snövit fågel, som satt på en gren och sjöng så vackert att de blev helt betagna och stannade för att lyssna. När sången var slut, spred den ut sina vingar och flög före dem. De följde efter och efter en stund såg de ett litet hus. När de kom

närmare såg de att väggarna var byggda av bröd, taket av pepparkakor och fönstren var gjorda av rent socker. "Vi får passa på att få oss en god måltid." sa Hans, "Jag tar lite av taket och du, Greta, kan ta lite av ett fönster. Det kommer att smaka sött." Hans sträckte sig upp och bröt lite av taket för att känna hur det smakade och Greta lutade sig mot ett fönster och knaprade lite på det.

"Knaperi knaperi knus, vem är det som knaprar på mitt hus?" Kraxades det inifrån stugan.

"Det är bara vindens sus, som viner runt ditt hus", svarade barnen och fortsatte att äta utan att låta sig störas. Hans som tyckte om smaken på taket rev loss en stor bit av det och Greta tryckte ut en hel ruta ur ett runt fönster och satte sig att mumsa på den. Plötsligt rycktes dörren upp och en kvinna, lika gammal som bergen runt om dem kom ut. Hans och Greta blev så rädda att de tappade allt de hade i händerna. Den gamla kvinnan lade huvudet på sned och sa: "O kära barn, vem har fört er hit? Kom in och stanna hos mig, ingenting farligt kommer att hända er." Hon tog deras händer och ledde in dem i huset. God mat sattes fram till dem, mjölk, pannkakor med socker, äpplen och nötter. Efteråt bäddades två små sängar med rena, vita lakan, som barnen fick lägga sig i. De trodde de hamnat i himlen.

Den gamla kvinnan hade bara låtsats vara snäll. I verkligheten var hon en elak häxa, som lurade små barn som kom förbi. Hon hade byggt det lilla huset bara för att locka dit dem. När ett barn hade lurats in i huset, dödade hon det, kokade det och åt upp det.

Häxor har röda ögon och kan inte se långt, men de har ett bra luktsinne. De kan känna doften av människor när de kommer nära. När Hans och Greta kom nära henne, skrattade hon hånfullt och sa: "Nu har jag dem och de skall inte komma undan!"

Tidigt nästa morgon, innan barnen vaknat, var häxan redan uppe och när hon såg barnen med sina fylliga och rosiga kinder muttrade hon för sig själv: "Det kommer att bli en läcker måltid!" Sedan tog hon Hans med sina skrupna händer och bar honom till en bur där hon låste in honom. "Han kommer säkert att skrika, men det kommer inte att hjälpa", tänkte hon. Sedan gick hon tillbaks till Greta, ruskade om henne så att hon vaknade och skrek: "Stå upp din latmask! Hämta vatten och koka något gott till din bror. Han är i en bur därute och måste bli fet. När han blivit fet skall jag äta upp honom." Greta började gråta förtvivlat men det var förgäves för hon tvingades att göra som den elaka häxan ville.

Och nu lagades det god mat till stackars Hans. Greta, däremot, fick inget annat än kräftska. Varje morgon gick häxan ut till buren och skrek: "Hans, stick ut ett finger så jag kan se om du blivit fet." Hans stack då istället ut ett

litet avgnagt ben till henne. Den gamla häxan hade dåliga ögon och trodde att det var Hans finger. Hon kunde inte förstå varför Hans inte blev fet.

När fyra veckor gått och Hans fortfarande var mager, blev hon otålig och ville inte vänta längre. "Greta", skrek hon, "sätt fart och hämta lite vatten." Om han så är mager eller fet i morgon så kommer jag att döda honom och koka honom". Greta grät hjärtskärande när hon tvingades att hämta vatten.

Tårarna strömmade ner över hennes kinder. "Snälla Gud, hjälp oss", ropade hon mellan tårarna. "Om ändå de vilda djuren fångat oss och ätit upp oss, då hade vi åtminstone fått dö tillsammans." "Håll din mun!" sa den gamla häxan, "Det där kommer inte att hjälpa dig."

Tidigt nästa morgon tvingades Greta ut för att hänga upp grytan med vatten och tända elden. "Nu skall vi baka först." sa häxan, "Jag har redan värmt upp ugnen och knådat degen." Hon knuffade den stackars Greta ut till ugnen, varifrån man hörde elden knastra. "Kryp in," sa häxan, "och se om den är tillräckligt varm så att vi kan sätta in bröden." När Greta väl kommit in i ugnen skulle häxan stänga luckan och låta henne tillagas därinne och äta henne också. Men Greta förstod vad hon tänkte göra och sa: "Jag förstår inte hur jag skall göra. Hur kommer jag in?"

"Din dumma gås", sa häxan. "Dörren är stor nog. Se, jag kan krypa in själv!", sa hon och kröp upp och stack in huvudet i ugnen. Då gav Greta henne en knuff så att hon åkte in i ugnen. Greta stängde då snabbt ugnsluckan. Häxan började skrika våldsamt av smärta, men Greta sprang iväg och lät den elaka häxan brinna ihjäl.

Greta sprang fort som en blixtnär ut till Hans, öppnade burens dörr och ropade: "Hans vi är räddade! Den gamla häxan är död!" Hans sprang som en befriad fågel ut från sin bur när dörren öppnades. De omfamnade varandra, kramades, kysstes och dansade omkring av lycka. Eftersom de inte längre hade något att frukta gick de in i häxans hus och där fick de se kistor fulla av pärlor och juveler stående i alla hörn. "Detta är mycket bättre än stenar", sa Hans och stoppade fickorna fulla med pärlor och juveler. "Jag tar också med mig hem", sa Greta och fyllde sitt förkläde med ädelstenar. "Nu måste vi gå", sa Hans, "vi måste komma ut ur häxans skog."

När de vandrat i två timmar kom de till ett stort vattendrag. "Vi kan inte ta oss över." sa Hans "Det är för djupt och jag ser ingen bro." "Och det är inte heller någon färja", svarade Greta, "men jag ser en and som simmar där. Om jag frågar henne, kanske hon vill hjälpa oss över." Sedan ropade hon:

"Lilla and, lilla and.

vi är Hans och Greta

kan du ge oss en hjälpande hand.

Vi ser varken bro eller färja

Hoppas istället du oss kan hjälpa."

Anden kom och Hans satte sig på ryggen och sa till sin syster att sätta sig bakom honom. "Nej", sa Greta, "Det blir för tungt. Hon får ta oss över en i sänder". Den snälla anden gjorde så och när de hade kommit över på andra sidan och gått en liten stund började skogen kännas mer och mer bekant och snart såg de i fjärran sin faders hus. Då började de springa och rusade in genom dörren och kastade sig om halsen på fadern. Han berättade att han inte hade haft en enda lycklig stund sedan de lämnat barnen i skogen. Han hade längtat så efter dem. Styvmamman hade blivit sjuk och dött. Greta tömde sitt förkläde och pärlor och ädelstenar rullade ut över hela golvet och Hans tömde sina fickor så att ännu mer ädla stenar föll ut på golvet. Så äntligen var det slut på alla sorger och bedrövelser och de levde länge lyckliga tillsammans.